

Translation as Meaning Assignment

Panagiotis Sakellariou
Ionian University, GREECE
northpolex(a)hotmail.com

ABSTRACT

This thesis aims at an in-depth investigation of the signifying aspect of translation. The investigation is articulated in four parts in which different interdisciplinary approaches are critically exploited. The proposed conception of translation as meaning assignment is constructed out of a synthesis of the critical insights arrived at in the succeeding stages of the analysis. The first part starts with a critique of the standard conception of translation as recoding process. Seen from the viewpoint of Eco's theory of codes, the recoding model proves to be inadequate, for it fails to take into consideration the hermeneutic depth of translation. A preliminary application of Eco's theory of codes brings to the fore the intertwinement between the interpretive and the signifying aspects of translation. There occurs then the need for a semiotic description that will portray translation not as an exchange of messages but as a hermeneutic dialogue. Thus, in the second part there is a shift in focus from codes to interpretation and intercultural communication. From this new perspective, translation appears as a sequence of interdependent interpretive moves performed in a thick web of significations. The process of translation is each time performed from within the translator's hermeneutic horizon but it yields the translated text when a real fusion of horizons is reached. Translation as meaning assignment always presupposes a fusion of horizons.

The essential link between the interdisciplinary approaches presented in the first two parts lies in the fact that both are inscribed in the problematic of meaning. The third part is concerned with the question of meaning itself, focusing in particular on problems regarding the ontological status of meaning and the relationship between language and reality. In connection with these problems, a critical exposition of the major philosophical theories of meaning is attempted, which further provides the basis for a concrete conception of linguistic meaning. This conception is developed in the fourth part and it rests on the notion of cultural unit, which underpins Eco's model of componential analysis of sememes. With this model as a starting point, two further definitions are given: a general definition of the concept of meaning assignment and a semiotic definition of textuality. These, in turn, enable us to arrive at an adequate definition of translation as meaning assignment. Although semiotic in character, the proposed approach focuses on the hermeneutic rather than the formal aspect of the signifying processes involved in translation, and it attempts to explore the translator's hermeneutic dialogue with the source text from the perspective of a Wittgensteinian view of language. The conception of translation as meaning assignment presented here emerges precisely out of this synthesis.

KEYWORDS: cultural units, fusion of horizons, intercultural communication, language games, recoding, thick description.

Completion of Thesis

Place: Ionian University, Greece

Year: 2009

Supervisor: Professor Georgios Kentrotis

Original Language: Greek

[The thesis is available at <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/18075#page/1/mode/2up>]

Η μετάφραση ως διαδικασία απονομής νοήματος

ΣΥΝΟΨΗ

Η παρούσα διατριβή στοχεύει στην ενδελεχή διερεύνηση της σημασιοδοτικής διάστασης της μετάφρασης. Η διερεύνηση τούτη αρθρώνεται σε τέσσερα μέρη, όπου αξιοποιούνται κατά τρόπο κριτικό διαφορετικές διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Η προτεινόμενη σύλληψη της μετάφρασης ως διαδικασίας απονομής νοήματος δομείται μέσα από τη σύνθεση των προκύπτοντων πορισμάτων στα διαδοχικά στάδια της ανάλυσης. Το πρώτο μέρος ξεκινά με την κριτική της καθιερωμένης σύλληψης της μετάφρασης ως ανακωδίκευσης. Ορώμενο από την οπτική της περί κωδίκων θεωρίας του Eco, το ανακωδικευτικό μοντέλο αποδεικνύεται ανεπαρκές διότι αδυνατεί να λάβει υπόψη του το ερμηνευτικό βάθος της μετάφρασης. Η προκαταρκτική εφαρμογή της περί κωδίκων θεωρίας του Eco φέρνει στο προσκήνιο τη συνύφανση της ερμηνευτικής με τη σημασιοδοτική πτυχή της μετάφρασης. Ανακύπτει, λοιπόν, η ανάγκη για μια σημειωτική περιγραφή, η οποία θα αποτυπώνει τη μετάφραση όχι ως ανταλλαγή μηνυμάτων αλλά ως ερμηνευτικό διάλογο. Έτσι, στο δεύτερο μέρος το επίκεντρο του ενδιαφέροντος μετατοπίζεται από τους κώδικες προς την ερμηνευτική πράξη και τη διαπολιτισμική επικοινωνία. Από τούτη τη νέα οπτική, η μετάφραση εμφανίζεται ως σειρά αλληλένδετων ερμηνευτικών κινήσεων, οι οποίες τελούνται σε έναν πυκνό ιστό σημασιών. Η μεταφραστική διαδικασία τελείται μεν κάθε φορά από τον ερμηνευτικό ορίζοντα του μεταφραστή, απολήγει εντούτοις στο μετάφρασμα όταν έχει επιτευχθεί μια πραγματική σύντηξη οριζόντων. Η μετάφραση ως διαδικασία απονομής νοήματος προϋποθέτει πάντοτε τη σύντηξη οριζόντων.

Ο ουσιώδης δεσμός μεταξύ των διεπιστημονικών προσεγγίσεων, οι οποίες παρουσιάζονται στα δύο πρώτα μέρη, έγκειται στο γεγονός ότι αμφότερες εγγράφονται στην προβληματική του νοήματος. Το τρίτο μέρος αφορά αυτό καθεαυτό το ζήτημα του νοήματος, εστιάζοντας ειδικότερα σε προβλήματα αφορώντα το οντολογικό status του νοήματος και τη σχέση μεταξύ γλώσσας και πραγματικότητας. Συναρτήσεϊ αυτών των προβλημάτων επιχειρείται μια κριτική έκθεση των σημαντικότερων περί νοήματος φιλοσοφικών θεωριών, η οποία προσφέρει περαιτέρω τη βάση για μια συγκεκριμένη σύλληψη του γλωσσικού νοήματος. Η ρηθείσα σύλληψη αναπτύσσεται στο τέταρτο μέρος και στηρίζεται στην έννοια της πολιτισμικής μονάδας, η οποία υπόκειται του προτύπου συνθετική ανάλυσης των σημημάτων του Eco. Με το εν λόγω πρότυπο ως αφετηρία, διατυπώνονται ακολούθως δύο ορισμοί: ο γενικός ορισμός της διαδικασίας απονομής νοήματος και ο σημειωτικός ορισμός της κειμενικότητας. Αυτοί, με τη σειρά τους, επιτρέπουν να αχθούμε σε έναν επαρκή ορισμό της μετάφρασης ως διαδικασίας απονομής νοήματος. Παρότι σημειωτικού χαρακτήρα, η προτεινόμενη προσέγγιση επικεντρώνεται στην ερμηνευτική και όχι στη μορφοτυπική πτυχή των σημασιοδοτικών διαδικασιών, οι οποίες εμπλέκονται στη μετάφραση, και αποπειράται να διερευνήσει τον ερμηνευτικό διάλογο του μεταφράζοντος υποκειμένου με το πρωτότυπο από την οπτική της βιτγκενστάινειας θεώρησης της γλώσσας. Η εδώ προσφερόμενη σύλληψη της μετάφρασης ως διαδικασίας απονομής νοήματος αναδύεται μέσα από αυτήν ακριβώς τη σύνθεση.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙ: ανακωδίκευση, γλωσσοπαίγνια, διαπολιτισμική επικοινωνία, πολιτισμικές μονάδες, πυκνή περιγραφή, σύντηξη οριζόντων.